

บทที่ ๓

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการทำงานของบุคลากรด้านการจัดรายการในยุคนกเบิกของสถานีวิทยุโทรทัศน์ ไทยทีวีช่อง ๔ บางขุนพรหม เป็นการวิจัยเพื่อความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์การทำงานของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งแรกของประเทศไทย เป็นการวิจัยเพื่อให้เข้าใจถึงระบบการทำงาน ตั้งแต่การเตรียมการ การฝึกฝนบุคลากร การผลิตรายการและการแพร่ภาพออกอากาศ ทั้งนี้รวมไปถึงการพิจารณาถึงปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการทำงาน ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานและวิธีการในการแก้ไขปัญหา ทั้งนี้ผู้วิจัยให้ความสำคัญต่อกระบวนการทำงานของบุคลากรกลุ่มดังกล่าว ในฐานะที่เป็นผู้บุกเบิกกิจการวิทยุโทรทัศน์ในประเทศไทย ซึ่งฝึกฝนและเรียนรู้การทำงาน โดยการปฏิบัติจริงด้วยตนเองท่ามกลางข้อจำกัดหลายประการ จนประสบความสำเร็จ

ระเบียบวิธีวิจัยที่ผู้วิจัยพิจารณาใช้ เป็นระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้หลายวิธีการผสมผสานกันเพื่อให้ครอบคลุมในประเด็นการศึกษาที่กล่าวมา โดยผู้วิจัยใช้การวิจัยในเชิงประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นการวิจัยที่มุ่งการศึกษาจากหลักฐานชั้นต้นและชั้นรอง หรือเป็นการวิจัยเอกสารเป็นสำคัญ โดยใช้เอกสารเหล่านี้เป็นสิ่งอ้างอิงในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อใช้ตอบปัญหานำการวิจัยรวมทั้งได้ใช้วิธีการวิจัยแบบประวัติศาสตร์จากการบอกเล่า (Oral History) เป็นการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อใช้ทดแทนข้อมูลในส่วนที่ข้อมูลเอกสารไม่อาจให้ได้ รายละเอียดการศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลในการวิเคราะห์มีดังนี้

๑. แหล่งข้อมูล

๑.๑ ข้อมูลจากเอกสาร ได้จากเอกสารชั้นต้น คือบทความในวารสาร และหนังสือพิมพ์ในช่วงเวลาที่เป็นขอบเขตของการวิจัย รวมทั้งหนังสือเล่มที่เขียนบันทึกโดยผู้ที่มีประสบการณ์โดยตรง เอกสารชั้นรอง ได้แก่ตำราประกอบการศึกษา วิทยานิพนธ์ งานวิจัย

แหล่งค้นคว้าข้อมูลดังกล่าวได้แก่ หอสมุดต่างๆและหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

๑.๒ ข้อมูลจากบุคคล ได้จากการสัมภาษณ์บุคลากรที่เคยทำงานอยู่ในฝ่ายรายการและบันเทิง และฝ่ายข่าวและประกาศในสถานีวิทยุโทรทัศน์ ไทยทีวีช่อง ๔ บางขุนพรหม ได้แก่

อดีตหัวหน้าฝ่ายข่าวและประกาศ ผู้ประกาศ นักแสดง ผู้กำกับเวที และผู้จัดรายการ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมา ประสบการณ์การทำงาน กระบวนการทำงาน ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน ตลอดจนปัจจัยที่มีผลต่อการทำงาน

๒. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นแบ่งออกได้ดังนี้

๒.๑ ข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่ ตำราประกอบการเรียน วิทยานิพนธ์ งานวิจัย และหนังสือ ซึ่งเป็นเอกสารชั้นรองได้มาจากการเก็บรวบรวมของห้องสมุดต่างๆ ได้แก่ ห้องสมุดคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หอสมุดแห่งชาติ ท้าววาสกรี หอจดหมายเหตุแห่งชาติ

เอกสารชั้นต้น ได้แก่ วารสาร บทความในวารสารและหนังสือพิมพ์ที่ตีพิมพ์ในช่วงเวลาปี พ.ศ.๒๕๔๘-๒๕๑๓ และบทความในวารสารและหนังสือพิมพ์ รวมทั้งหนังสือเล่มในระยะเวลาหลังจากนี้ที่เป็นการบันทึกโดยผู้มีประสบการณ์โดยตรง ได้จากหอสมุดต่างๆดังที่กล่าวมา และแผนกวารสารล่วงหน้า หอสมุดแห่งชาติท้าววาสกรี

๒.๒ ข้อมูลจากบุคคล ได้แก่ อดีตบุคลากรในฝ่ายรายการและบันเทิงและฝ่ายข่าวและประกาศ ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา การทำงานของบุคลากร ลักษณะของรายการที่แพร่ภาพออกอากาศ ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการทำงาน และปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน

ข้อมูลจากบุคคลดังกล่าว ได้มาจากการสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant Interview) ที่สามารถให้ข้อมูลที่ลึกซึ้ง และกว้างขวางครอบคลุมเป็นพิเศษ

บุคคลต่างๆที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์มีดังนี้

๑. คุณสรพรสิริ วิริยศิริ	อดีตหัวหน้าฝ่ายข่าวและประกาศ
๒. คุณนินารถ ชำของยุทธ	อดีตผู้กำกับเวที
๓. คุณอาจันต์ ปัญจพรรค	อดีตผู้เขียนบท
๔. คุณสัมพันธ์ พันธุ์มณี	อดีตผู้จัดรายการและพิธีกร
๕. คุณอารีย์ จันทร์เกษม (นักดนตรี)	อดีตผู้ประกาศและผู้ช่วยพิธีกร

๓. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สร้างคำถามเพื่อสัมภาษณ์พูดคุยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และจัดบันทึก รวมทั้งบันทึกแถบเสียงการสัมภาษณ์

ในการสัมภาษณ์ ใช้คำถามในลักษณะปลายเปิด (Open-End) สำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละท่าน เพื่อให้ได้ที่กว้างขวางลึกซึ้ง และเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีอิสระในการตอบคำถามและแสดงความคิดเห็น

ลักษณะของคำถามที่ใช้จะเป็นคำถามที่ครอบคลุมถึงข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลอันได้แก่ ประวัติชีวิต การศึกษา ประสบการณ์ทำงานในแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน เริ่มตั้งแต่ การเข้าสู่อาชีพ การเรียนรู้และฝึกฝนการทำงาน การปฏิบัติหน้าที่ ข้อมูลเกี่ยวกับการแพร่ภาพออกอากาศรายการโทรทัศน์ที่เป็นผลงาน ปัจจุบันที่มีผลต่อการทำงาน ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานและการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงาน

๔. การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนาโดยใช้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับองค์การสื่อสารมวลชน ใช้วิเคราะห์การจัดองค์กรของสถานีวิทยุโทรทัศน์ ไทยทีวีช่อง ๔ บางขุนพรหม ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายรายการและบันเทิง และฝ่ายข่าวและประกาศ รวมทั้งใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการทำงาน

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดรายการวิทยุโทรทัศน์ นำมาวิเคราะห์กระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่ รายการอันเป็นผลิตผลของกระบวนการ ตลอดจนนโยบายและอุดมการณ์ในการทำงาน

๕. การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการนำเสนอข้อมูลและผลจากการวิจัยโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) เพื่อนำเสนอผลการวิจัย เกี่ยวกับกระบวนการทำงาน ปัจจัยที่มีผลต่อการทำงาน ปัญหาและอุปสรรค และวิธีการแก้ไขปัญหาในการทำงาน ของบุคลากรด้านการจัดรายการของสถานีวิทยุโทรทัศน์ ไทยทีวีช่อง ๔ บางขุนพรหม ในช่วง พ.ศ. ๒๕๙๘-๒๕๑๓